DÖNTÉS

A FOGLALKOZÁS BEMUTATÁSA

A döntés alapfeltétele a szabadság. A döntés következménye lehet a szabadság növekedése, vagy beszűkülése. A helyes döntés elköteleződés a jó, a jobb mellett. Az órán a gazdag ifjú történetén keresztül vizsgáljuk meg a helyes döntés, a jobb melletti döntés feltételeit. Megértjük, hogy a jó döntésben az Isten iránti elköteleződés erősödik meg. A rossz döntés, pedig mindig magában foglal egy életellenes, Isten-ellenes tartalmat. A hivatástisztázás kulcsmomentuma a megfelelő életdöntés meghozatala. Ennek feltétele a hétköznapi helyes döntések begyakorlása, reflexiója.

RÁHANGOLÁS, ÉRDEKLŐDÉS FELKELTÉSE

Időkeret, eszközök: 10 perc

Első változat: Beszélgetés az osztállyal - Sakk-hasonlat

- Szerintetek kinek van nagyobb szabadsága a sakkban: a kezdőnek, a haladónak, vagy a mesternek?
- Hány lépést tart jónak és mennyit rossznak a kezdő játékos?
- A haladó játékos több vagy kevesebb lehetőséget lát rossznak? Hány lépés közül választhat?
- Mi a helyzet a mester szinten sakkozóval?
- Ki a szabadabb? Ki az eredményesebb?
- Mi korlátozza a döntést?

A sakkmester látja, hogy mit kell elkerülni. Megvan hozzá a tudása és a tapasztalata. Tudja, hogy mi a célja. Keresi a cél eléréséhez vezető legjobb utat. Kreatívan, szabadon.

A „szabadság valamitől” ezt jelenti: a rendetlen ragaszkodásoktól való megszabadulás.

A „szabadság valamire" ezt jelenti: nyitottság, nagylelkűség, Mária lelkületéhez hasonlóan: „Legyen nekem a te igéd szerint"(Lk 1,38).

Második változat: Játék - Átkelés a hídon

Időkeret, eszközök: 10 perc, hat szék, négy A4-es lap, az egyikre bomba van rajzolva. Két kis papírszelet sorsoláshoz: egyiken egy angyal, másikon egy ördög figura.

Cél: Átérni a hídon anélkül, hogy a rejtett bombára rálépnénk. Szereplők: angyal, ördög, vándor.

Elrendezés: hat széket leteszünk egymás mellé, hogy kényelmesen át lehessen lépni egyikről a másikra. A szélső székek jelentik a híd pillérét, a középső négy a híd testét. A híd testét alkotó székek alatt egy-egy A4-es lap fekszik. Az egyiknek a lefelé fordított oldalán egy bomba rajza rejtőzik.

A játék indulása előtt: kisorsoljuk, hogy a két segítő közül melyik az angyal, és melyik az ördög. Sem a nézők, sem a vándor nem tudja, hogy ki-kicsoda. A bomba elhelyezkedését csak az angyal és az ördög, valamint a játékmester ismeri.

A játék menete: az angyal meg akarja menteni a vándort, azaz segít neki, hogy ne lépjen a bombára. Az ördög éppen ellenkezőleg: igyekszik elérni, hogy a vándor a bombára lépjen.

A vándor a pillértől indul. A másik pillérre érkezik. Közben vagy a következő székre lép, vagy kihagy egyet, és a mellette lévő a második székre érkezik.

Minden lépés előtt az angyal és az ördög tanácsokkal látja el a vándort.

Ha a vándor átér anélkül, hogy a bombára lépett volna: nyer. Ha rálép a bombára: veszít.

A játék végén megkérdezzük az angyalt és az ördögöt: milyen volt ebben a szerepben lenni, mit éltek át. Milyen stratégiát választottak? Milyennek látták a vándort, a másikat?

Majd megkérdezzük a vándort, hogy milyen volt ebben a szerepben lenni? Hogy élte meg a döntés helyzeteket? Mit élt át az angyal és az ördög tevékenysége közben?

Érezte-e, hogy ki akar segíteni neki? Mi alapján döntött? Mi segített volna?

Játék változatok: bővíthető a pillérek száma. Hosszabb hídon több bomba is lehet.

Átalakíthatjuk a játékot, hogy a vándor egy plüssállat vagy egy kisebb figura legyen. A híd lehet a tanári asztal egy szakasza. Az asztal peremére ragasztott post-itek jelölik a pilléreket. Az egyik post-it ragacsos felére rajzolható a bomba. Ha a figura odaér, akkor fel lehet fedni.

Az osztályt négy részre oszthatjuk, és ezekben a kisebb csoportokban is játszható a játék. Ebben az esetben négy játékmesterre van szükség, négy diákot előre fel kell készíteni a szerepre. Ebben az esetben a kisebb csoportban több menetet játszhatnak. Érdemes osztályszintű reflexiót tartani.

Harmadik változat
Négyfős csoportokat alkotunk. Mindegyik csoportban közösen definiálják a szabadság fogalmát.

A csoportmunka után meghallgatjuk a definíciókat. Felírjuk a lényegüket a táblára az alábbiak szerint csoportosítva: szabadság valamire (jobbra), szabadság valamitől (balra). Beszélgetünk az osztállyal arról, hogy mit mond nekünk a fogalmak tapasztalt eloszlása.

IMPULZUS A TÉMÁVAL KAPCSOLATBAN

Időkeret, eszközök: 10 perc
Meghallgatjuk a gazdag ember történetét. Figyeljük az egyes szereplők motivációit. Mi a szándékuk? Hogyan viszonyulnak egymáshoz? Mi történik velük? Hogyan alakul a belső világuk?

„Amikor útnak indult, odasietett hozzá valaki, térdre borult előtte, és úgy kérdezte: „Jó Mester! Mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?" „Miért mondasz engem jónak? – kérdezte Jézus. – Senki sem jó, csak egy: az Isten. Ismered a parancsokat: Ne ölj! Ne törj házasságot! Ne lopj! Ne tanúskodjál hamisan! Ne csalj! Tiszteld apádat és anyádat!" „Mester – válaszolta –, ezeket mind megtartottam kora ifjúságomtól fogva." Jézus ránézett és megkedvelte. „Valami hiányzik még belőled – mondta neki. – Menj, add el, amid van, oszd szét a szegények közt, és így kincsed lesz az égben, aztán gyere és kövess engem!" Ennek hallatára az elszomorodott, és leverten távozott, mert nagy vagyona volt." (Mk 10,17-22.)

A szöveg alapján válaszoljunk a kérdésekre:

- Máté evangéliuma gazdag ifjúnak nevezi a főszereplőt. A fenti szöveg azonban Márk evangéliumából való. Kiderül-e, hogy ifjúról van szó? Kiderül-e, hogy gazdag a főszereplő? (Ez a kérdés nem tartozik szorosan a tárgyhoz. Kihagyható.)

A szöveg nem beszél az ember életkoráról. Az ember azt mondja, hogy a parancsokat ifjúkora óta megtartja. A szöveg alapján inkább idősebb embernek tűnik. Csak az utolsó mondatban derül ki, hogy gazdag: „nagy vagyona volt".

- Hogyan viszonyul emberünk Jézushoz? Hogyan változik ez a viszony a beszélgetés során? Milyen a kapcsolatuk dinamikája?

Az ember tiszteli Jézust. Udvariasan szólítja meg. Bízik benne, hozzáfordul élete nagy kérdésével. Célja az örök élet elérése, és tudja, hogy ebben a kérdésben Jézushoz fordulhat. Jézus mesterként válaszol neki. A legfőbb parancsok betartására inti. Az ember talán kicsit csalódott. Hiszen ezeket megtartja. De

aztán Jézus olyat kér tőle, amire még nem áll készen. Még nem tudja elengedni a vagyonát. Elszomorodik és távozik.

- Hogyan viszonyul Jézus a gazdag emberhez? Ennek a viszonynak milyen a dinamikája?

Kezdetben visszautasítja az üres udvariassági szavakat. Felsorolja a parancsokat, amelyek megtartásán múlik az erkölcsös élet. Amikor látja, hogy az ember ennél többre vágyik, akkor megkedveli. Rámutat arra, hogy mi az, ami még távol tartja a céljától. De az ember nem tud lemondást vállani.

- Mire vágyik kezdetben az ember?

Az örök élet elérésére kérdez rá az elején az ember. Az ember bár helyes szabályok szerint éli az életét, mégis hiányzik neki valami. Nem tudja megfogalmazni pontosan, de többre vágyik.

- Mi akadályozza ennek a vágynak a beteljesülését?

Ragaszkodása a gazdagságához.

Minden diák egyéni munkában válaszol a kérdésekre. Ha alkalmasnak látszik párokban, vagy négyes csoportokban megvitatják a válaszaikat. Végül meghallgatunk közösen néhány saját választ.

Exkurzus a „Jó Mester" megszólításhoz (érdeklődőknek):
Agathosz (ἀγαθός): jó, helyes, tökéletes, értékes. Az ember ezt eredetileg udvariassági formulaként használja: „Jó Mester!". Jézus azonban azzal szembesíti, hogy a szavai sokkal többet mondannak annál, mint amit eredetileg gondolt. Jézus nem utasítja el a jelzőt, de rákérdez: tényleg az Isten jóságát, teljességét, tökéletességét tulajdonítod nekem? Az emberünk bár jószándékú, de nem jut el Jézus ilyen mélységű ismeretére, ezért nem is képes követni őt.

ÉRTELMEZÉS - A

Időkeret: 15 perc
Egyéni munka: Olvassuk most saját életünk evangéliumát!

- Szerinted egy mai fiatalt (barátodat, osztálytársadat) mi tart vissza attól, hogy megtegye azt, ami jó, amit helyesnek tart? Sorolj fel néhány példát!
- Ha az ismerős felnőtteket figyeled, náluk milyen belső ok akadályozza, hogy megtegyék azt, amit helyesnek tartanak?
- Van-e tapasztalatod arról, hogy valamilyen jó dologra vágysz, de annak az elérése belső akadályokba ütközik? Van a lelkedben valami, ami visszatart a helyes lépésektől?

Csoportmunka: Tartsatok egy rövid megosztást a csoportotokban. Válasszatok ki néhány gondolatot, amit megosztotok az osztállyal.

Osztály: Meghallgatunk néhány megosztást. Megvitatjuk.

ÉRTELMEZÉS - B

Időkeret, eszközök: 20 perc, a Gaudium et Spes 17. pontja

Egyéni feldolgozás, esszé írása:
Olvassuk el a II. Vatikáni Zsinat *Gaudium et Spes* kezdetű lelkipásztori konstitúciójának 17. pontját.

„Az ember azonban csak szabadon fordulhat a jó felé, mely szabadságot kortársaink nagyra értékelik és lázasan keresik; méltán. De gyakran visszaélnek vele: úgy tekintik mint kötetlenséget, hogy mindent megtehessenek, ami élvezetet okoz, még a rosszat is. Az igazi szabadság azonban az istenképiség nagy jele az emberben. Isten ugyanis az embert a saját döntésére akarta bízni, hogy a maga elhatározásából keresse Teremtőjét, és hozzá ragaszkodva, szabadon jusson el a teljes és boldog tökéletességre. Az ember méltósága tehát megköveteli, hogy tudatos és szabad választás alapján cselekedjék, tudniillik személyként, belső indítás és irányítás, ne pedig belső vak ösztön vagy merő külső kényszer hatására. E méltóságot akkor éri el az ember, ha kiszabadulva a szenvedélyek rabságából, a jó szabad választásával törekszik célja felé, az alkalmas eszközöket pedig hatékonyan és gondosan válogatja meg. Ezt az Istenre irányultságot a bűntől megsebzett emberi szabadság teljesen csak Isten segítő kegyelmével tudja megvalósítani.

De mindenkinek számot kell majd adnia saját életéről Isten ítélőszéke előtt, hogy jót vagy rosszat cselekedett-e.”

Kérdések:

- Mi szűkíti a döntési szabadságot a szöveg szerint?
- Mit jelent a szövegben a „belső vak ösztön”? Milyen példát tudnál adni?
- Mit jelent a szövegben a „merő külső kényszer”? Milyen példát tudnál adni?
- Mi segíti a döntési szabadságot?

Az egyéni munka után közösen megbeszéljük és feldolgozzuk a szöveget. Hangsúlyozzuk az örömelv veszélyét a valóságelvvel szemben. A keresztény döntés távlatokban, pontosabban az örök élet távlatában gondolkodik.

REFLEXIÓ, KAPCSOLAT AZ ÉLETTEL

Időkeret: 5 perc

Első változat

A diák egyéni munkában egymás után válaszol az alábbi kérdésekre:

- Jézus előtt állva te mit kérdeznél? „Mester, mit tegyek, hogy…?”
- Jézus mit válaszolna neked?

Jézus válasza lényegre mutató. Kivezet a komfortzónádból. Rámutat olyan belső akadályokra, amelyek a célod elérését gátolják.

Második változat

Elmeséljük a diákoknak *Szent Kevin és a sárkány* meséjét.

A legenda szerint a 6-7. századi Írországban élt Szent Kevin. Aki remete életet kezdett Glendalough mellett. Itt két tó található, az alsó és a felső tó. A felső tó egy barlangjánál (ami ma a Kevin ágya nevet viseli) telepedett le, és élte az imádságos remete életet. A tóban azonban egy sárkány lakott. A sárkány elrabolta a környező lakosok állatait, megölte az embereket, felperzselte a földeket, és még sok egyéb szörnyűséget művelt. Kevin azonban imádságával és szelídségével megszelídítette a sárkányt. A sárkány az alsó tóba költözött és szelíd, szolgálatkész életet élt ezentúl.

A sárkány az ösztönkésztetéseink szimbóluma lehet. A jó döntés nem legyőzni akarja, hanem megszelídíteni és integrálni. Írj magadnak egy imádságot a te sárkányod megszelídítéséért!